

Campanya Mundial per
L'EDUCACIÓ

www.cme-espana.org

FORMACIÓ DIRIGIDA A DOCENTS I EDUCADORS

“REIVINDICANT EL DRET HUMÀ A L'EDUCACIÓ”

DOSSIER DE CONTINGUTS MÒDUL 2

Amb la col·laboració de l'ACCD

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Generalitat
de Catalunya

Mòdul 2

L'Educació per la Ciutadania Global (EpCG): trajectòria històrica i iniciatives per promoure accions participatives

Índex de continguts

Introducció al Mòdul 2

L'educació per la Ciutadania Global (EpCG) i els ODS

- Què és l'EpCG?
- Marc normatiu estatal de l'EpGC
- Tipus d'enfocaments
- Recursos

La comunitat educativa i el seu paper clau en la consecució dels ODS

- Exercici pràctic 1: Reproducció de desigualtats
- Recursos

Iniciatives per promoure accions participatives que involucrin a la comunitat educativa i l'entorn

- Campanya mundial per l'Educació
- Coalició Mundial per l'Educació de la UNESCO
- Moviment per l'Educació Transformadora i la Ciutadania Global
- Campanya Llatinoamericana pel Dret a l'Educació
- Projecte Cap a una tribú global
- L'Agenda Llatinoamericana Mundial
- Recursos

Bibliografia

Introducció al Mòdul 2

Benvingudes i benvinguts al segon mòdul del dossier formatiu per a docents "Reivindicant el dret humà a l'educació"!

El contingut d'aquest mòdul es divideix en tres grans apartats. En el primer d'ells es presenta l'evolució de l'Educació pel Desenvolupament (a partir d'ara EPD) amb les diferents etapes des del seu neixement als anys 50 fins arribar a parlar de l'Educació per la Ciutadania Global (a partir d'ara EpCG). En aquest punt s'introdueix l'EpCG, el marc normatiu a nivell estatal i la proposta d'enfocament i metodologia per abordar aquesta corrent.

En el següent apartat es reflexiona sobre quin és el paper que tenim dins la comunitat educativa per promoure el desenvolupament i la consecució dels ODS concretament l'ODS 4 en vinculació amb l'ODS 5.

Finalment, es presenten un conjunt d'iniciatives educatives comunitàries i extracomunitàries que s'estàn donant avui en dia al voltant dels ODS que poden servir tant per aterrar la feina sobre els ODS com de font d'inspiració per a poder desenvolupar les nostres pròpies iniciatives al centres i espais educatius. Tota la part teòrica s'acompanyarà de recursos i exercicis de reflexió per poder aterrar d'una manera pràctica allò que anem aprenent. Aquest dossier ens servirà de suport per acompanyar les presentacions en power point i els exercicis pràctics.

Comencem!

Temps de lectura: 60 minuts

Temps de lectura material addicional: 90 minuts

Temps dels exercicis: 90 minuts

L'educació per la Ciutadania Global (EpCG) i els ODS

Els reptes globals que afronta avui en dia la societat actual (crisi climàtica, moviment de persones, xenofòbia, conflictes armats, crisis sanitàries, els límits de la intel·ligència artificial...) requereixen respostes tant des dels espais locals com des de les esferes més globals, posant-hi la mirada crítica i conscient que ens ajudi a comprendre possibles respostes a complexitats del segle XXI.

L'esfera educativa és un agent actiu dins la nostra societat, responsable de desenvolupar una ciutadania ètica i compromesa amb els reptes presents que ens pot ajudar a plantejar les connexions entre la dimensió global i la local i els vincles relacionals i dependents entre les persones en si, i en relació amb el planeta. El paper de l'educació amb la consecució dels ODS requereix pensar entre totes i tots quins valors volem promoure com a ciutadania.

Què és l'EpCG?

Però abans de continuar buscant respostes, veiem que volem dir quan parlem d'EpCG i quan es comença a utilitzar aquest terme. L'EpCG busca transformar les relacions de poder, treballant per a promoure pràctiques perquè la ciutadania sigui crítica i conscient de les seves capacitats individuals i també dins el col·lectiu, per a empoderar i democratitzar la vida social, econòmica, política. Ens serveix com a eina per a la construcció d'una ciutadania compromesa i inclusiva, que ens serveix com a instrument per apropiat-nos de l'Agenda 2030 i assolir els ODS per part de la societat.

L'EpCG està emmarcada com una de les diverses evolucions que ha viscut l'Educació pel Desenvolupament (EPD) en els últims cinquanta anys. Hem de saber que l'EPD neix als anys seixanta en vinculació a la cooperació pel Desenvolupament en un període de descolonització i noves aliances internacionals. Per tant, la pràctica de l'EPD està relacionada a la cooperació internacional i les relacions nord-sud. Moltes de les primeres iniciatives de l'EPD es desenvolupen en un context internacional en l'àmbit de les organitzacions no governamentals (ONG).

Veiem més en detall com s'han anat donant aquests canvis contextuals en l'EPD i com arribem a parlar de l'EpCG(1):

(1)Mesa, M., (2014). *Precedentes y evolución de la educación para el desarrollo: un modelo de cinco generaciones*. Disponible a: https://sinergiased.org/wp-content/uploads/2014/11/03_manuela_mesa.pdf

- Als anys cinquanta neix l'EPD vinculada a la Cooperació pel Desenvolupament en un marc de noves relacions internacionals i un període de descolonització. En aquesta **primera generació** parlem d'un enfocament **caritatiu assistencialista**. Aquesta cobreix les necessitats dels mal anomenats en aquell moment "països del tercer món". Es desenvolupaven accions de sensibilització social per la recaptació de fons lligats a l'ajuda humanitària immediata.
- **L'enfocament desenvolupista** sorgeix als anys seixanta, que busca el desenvolupament econòmic de les societats a través de la inversió en infraestructura productiva com a objectiu principal. En aquest context es parla d'Educació pel Desenvolupament, on les ONGS se centren a sensibilitzar a la ciutadania del nord global de les circumstàncies locals dels països del sud global on cooperaven.
- **La tercera generació** es produeix als setanta posant l'enfocament **en una educació pel desenvolupament crític i solidari**. En aquests anys s'inicia l'acceleració dels processos de descolonització i l'activisme internacional dels països en desenvolupament. El vincle nord-sud s'assumeix pels països del nord global de manera conscient i enfocant les responsabilitats que certs països tenen sobre d'altres. De la mateixa manera l'Educació pel Desenvolupament es defineix de forma més crítica i conscient de la responsabilitat història del nord global. Els moviments de renovació pedagògica (per exemple com el del pedagog brasiler Paulo Freire) ofereixen propostes educatives innovadores.
- Als vuitanta es parla de **l'Educació pel desenvolupament humà i sostenible**. A principis d'aquests anys parlem de la "crisi del desenvolupament" quan es produeix la crisi del deute extern dels països del sud global i els posteriors programes d'ajust estructural de l'FMI i el Banc Mundial. Es trenca amb la idea que el sud global podia experimentar un desenvolupament econòmic tot i que fos dependent econòmicament del nord global. Les Nacions Unides passen a parlar de "desenvolupament humà" que en contra d'utilitzar únicament indicadors econòmics, mesuren el desenvolupament de les societats pel seu efecte en la vida de la gent. En aquest moment la **dimensió del gènere** s'incorpora en el desenvolupament. Els problemes ambientals, els conflictes armats, el racisme són entre d'altres els grans temes de l'Educació pel desenvolupament en aquests anys.

- A l'última dècada del segle XX parlem de **l'Educació pel desenvolupament i la ciutadania global (EpCG)**. Veiem com a mitjans dels 90, la crisi de desenvolupament no és només un problema del sud global sinó que es dona a escala planetària, on el nord global està vivint la crisi de l'estat del benestar. L'educació pel desenvolupament tindrà el repte de redefinir els conceptes de globalització, posar consciència en la ciutadania a escala global, triangular els conceptes de desenvolupament, justícia i equitat i proposar pautes de participació i acció ciutadana. Es posa el focus en les campanyes d'incidència política als països del nord per part de les ONGs i en el treball en xarxa per fomentar canvis en els governs del nord. La participació de la ciutadania crítica i compromesa és imprescindible per l'enfortiment de les democràcies. L'oportunitat que ens dona l'EpCG és el desenvolupament tant des dels àmbits formal i no formals d'estratègies i experiències educatives per l'enfortiment de les i els alumnes en la seva visió crítica, compromesa i contextualitzada davant dels reptes de la nostra societat. La interacció amb altres persones i col·lectius de tot el món ajudarà a promoure processos locals veient l'impacte que tenen a escala global establint relacions globals justes i equitatives.

Marc normatiu estatal de l'EpGC

En el mòdul anterior, hem vist quina és la normativa internacional que fa referència al Dret Humà a l'Educació i com l'estat espanyol com país firmant té l'obligació del compliment d'aquest marc legal. A continuació es presenta la normativa nacional sobre l'EpCG:

- La **Constitució espanyola** (art. 27.1, 27.2) *"Tothom té dret a l'educació. Es reconeix la llibertat d'ensenyament; l'educació tindrà per objecte el ple desenvolupament de la personalitat humana en el respecte als principis democràtics de convivència i als drets i llibertats fonamentals"*. A l'article 10.2 fa referència al respecte d'aquests deures i drets: *"Les normes relatives als drets fonamentals i les llibertats que la Constitució reconeix s'interpretaran de conformitat amb la Declaració Universal de Drets Humans i els tractats i acords internacionals sobre les mateixes matèries ratificats per Espanya"*.

- La **LOMLOE(1) de 2020**, reconeix el dret a l'educació i l'obligació del sistema d'assegurar aquest dret i garantir una educació de qualitat a tota la infància. El mateix preàmbul de la llei, s'alineja amb l'Agenda 2030 i busca la integració dels Objectius de Desenvolupament sostenible en tots els cursos i les etapes educatives.

Un dels principals canvis que trobem és en les competències que s'han reformulat i segueixen la nomenclatura de la Recomanació del Consell d'Europa del 22 de maig de 2018. En total es defineixen 7 competències que són: Comunicació lingüística; plurilingüe; matemàtica; ciència; tecnologia i enginyeria (STEM); digital; personal; social i d'aprendre a aprendre; ciutadana; emprenedora; consciència i expressió culturals.

Si observem la competència "**ciutadana**" ens parla de l'habilitat d'actuar com a ciutadans responsables i participar plenament de la vida cívica. Això es tradueix en la comprensió dels conceptes i estructures social i la coneixença dels esdeveniments mundials i la interconnexió entre l'àmbit local i global. Es pretén que l'alumnat conegui el món i entengui com funciona i com poder millorar-lo. També, com a ciutadans de drets i obligacions tenim el compromís actiu amb la sostenibilitat i assolir una ciutadania mundial. Aquesta competència es pot relacionar amb els ODS, ja que tracta temes com la igualtat i la no discriminació, democràcia, justícia i drets humans.

La sisena disposició parla de la formació del **professorat**: "*Tal como se establece en el cuarto Objetivo de Desarrollo Sostenible y de la Agenda 2030, la educación para el desarrollo sostenible y para la ciudadanía mundial se tendrá en cuenta en los procesos de formación del profesorado y en el acceso a la función docente. De acuerdo con lo anterior, para el año 2022 los conocimientos, habilidades y actitudes relativos a la educación para el desarrollo sostenible y para la ciudadanía mundial habrán sido incorporados al sistema de acceso a la función docente. Asimismo, en 2025 todo el personal docente deberá haber recibido cualificación en las metas establecidas en la Agenda 2030*".

(1) Ley Orgánica 3/2020, de 29 de diciembre, por la que se modifica la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. Disponible a: <https://www.boe.es/eli/es/lo/2020/12/29/3/con>

Tipus d'enfocaments

Dins d'aquesta perspectiva, l'EpCG és una proposta que integra tant un posicionament polític com les eines metodològiques amb propostes per a transformar la societat. Ens aporta integrar els coneixements i saber de les comunitats educatives del sud, especialment les llatinoamericanes amb un llarg recorregut en metodologies d'Educació Popular i Educació per la ciutadania. La flexibilitat d'adaptació de l'EpCG ens permet anar adaptant noves aportacions a mesura que la societat va transformant-se per nodrir-la de noves realitats, i això ens implica de manera directa per anar revisant el contingut de les propostes.

Presentem a continuació les dimensions de l'EpCG seguint el marc estratègic d'Educació per la ciutadania global (EpCG) d' Ajuda en Acció (1)

- **Sensibilització:** sensibilitzar als infants i joves de la realitat que es viu en els nostres entorns més propers (barris, comunitats) per apropar-nos a les diferents realitats que poden existir i que potser no n'hem sigut conscients. Aquesta aproximació ens pot ajudar a entendre que és el que està passant en el nostre entorn més proper i com connecta amb altres realitats en altres contextos. Avui en dia, les dinàmiques locals que es poden donar a escala de desigualtat o injustícies connecten amb dinàmiques estructurals i globals. L'intercanvi i reflexió comuna entre territoris ha de buscar el reconeixement de totes les diversitats, que eviti lògiques de relacions de poder nord-sud i dinàmiques heteronormatives. En aquest enfocament es busca que l'alumnat desenvolupi capacitats per analitzar, imaginar escenaris col·lectius en els entorns més propers que incideixin en els contextos més amplis, involucrant a altres organitzacions o persones d'altres territoris.
- **Educació i formació:** aquesta dimensió s'afronta com un procés a mitjà i llarg termini en la que cal una formació en continguts habilitats, actituds, valors dins d'un cicle d'informació-formació-comprensió/reflexió-acció. Tal com exposa l'organització, "el procés educatiu busca generar un canvi de consciència crítica de la realitat, que faciliti a les persones eines d'empoderament i emancipació per la participació social i responsable en la construcció col·lectiva de models democràtics". També és clau generar les capacitats pel bon ús d'eines digitals i xarxes socials.
- **Investigació pel desenvolupament:** analitzar diferents problemàtiques existents en la nostra realitat quotidiana i quina relació hi ha amb el context global. És a dir, ens interessa promoure els coneixements des de la base i recollir les perspectives de tots els actors que interactuen en el nostre entorn.

(1) Ayuda en Acción. (2020). *Estrategia de educación para la ciudadanía global 2030*. Disponible a: https://ayudaenaccion.org/uploads/2021/09/2021-08-13-Marketing-Estrategia-de-EpCG-Manuel_v1.pdf

- **Incidència política i mobilització social:** amb la sensibilització i la formació i investigació de la nostra societat podem comprendre de manera crítica i reflexiva i donar resposta amb nous comportament o actituds. Adaptar un compromís individual per voler canviar i transformar aquella realitat és cap a on ens hem de dirigir. Potenciar la participació dels joves des de l'edat primària tant dins com fora de l'aula interactuant amb el seu entorn més proper, influirà en el fet que vagi adoptant les eines a vincular-se amb les realitats més properes per poder influir en la vida pública en el futur.

El procés de dotar a l'alumnat de coneixement i valors a la llarga els apoderarà a tenir un pensament més crític i ser subjectes actius per a buscar transformacions de millora en la societat en la qual vivim, per un futur més just i sostenible (tal com volen assolir les fites dels ODS). Com a equips docents volem impulsar una educació transformadora dins de l'aula perquè paral·lelament l'alumnat també busquin la transformació fora de l'aula, implicant-se en accions que contribueixin al desenvolupament sostenible que planteja l'Agenda 2030.

Aplicar aquestes dimensions implica a la vegada pensar quina metodologia utilitzarem en les nostres accions concretes. Dit d'una altre manera, l'enfocament amb el que estarem treballant. En el pròxim mòdul prestem 3 eines per treballar l'EpCG: La coeducació, la comunicació inclusiva, l'Enfocament de Gènere i basat en Drets Humans (EGiBDH) i l'educació per la pau a les escoles.

Preguntes per a la reflexió...

La sisena competència de la LOMLOE "ciutadana" ens parla de l'habilitat d'actuar com a ciutadans responsables i participar plenament de la vida cívica. Es pretén que l'alumnat conegui el món i entengui com interconnecten les problemàtiques locals amb les globals. Pensa en exemples del teu entorn més proper que pugui tenir repercussions en altres països. Comparteix amb el grup.

Recursos d'ampliació

- Estrategia de educación para la ciudadanía global 2030 (CAST): Marc estratègic de l'EpCG de l'organització Ayuda en Acció.
- Creació de ciutadania global/ Educació per al desenvolupament: Document elaborat per la Generalitat de Catalunya dintre del procés participatiu "Visió 2030 " per a definir l'estratègia de cooperació al desenvolupament de Catalunya en relació amb l'Agenda 2030 i els ODS.
- L'educació transformadora per a la ciutadania global en el sistema educatiu espanyol: Document elaborat per les ONGs Alboan, Entreculturas, InteRed i Oxfam Intermón en el marc del conveni "Per una educació transformadora i per a la ciutadania global compromesa amb el compliment dels ODS".

La comunitat educativa i el seu paper clau en la consecució dels ODS

“Els docents representen una de les forces més sòlides i influent amb miras a garantir l'equitat, l'accés i la qualitat de l'educació. Ells són la clau del desenvolupament mundial sostenible. Això no obstant, la seva formació, contractació, permanència, estatuts i condicions de treball són temes que encara són preocupants. Per altra banda, es pot observar, que existeix una escassetat de docents degudament formats a escala mundial. Segons l'institut d'estadística de la UNESCO (IEU) serà necessari contractar 69 milions de docents per garantir la universalització de l'ensenyament primari i secundari d'aquí a 2030”.

L'organització de Nacions Unides per l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO)

Com hem vist al mòdul 1, la implicació de múltiples actors com els governs locals, la ciutadania, les empreses i la comunitat educativa és essencial per implementar l'Agenda 2030 i els seus ODS. Cada actor, dintre de les seves capacitats té la responsabilitat de complir per la consecució de les fites marcades.

Com a equips docents i educadors/es, volem posar èmfasi en quin paper tenim dins de la comunitat educativa per a promoure el desenvolupament i la consecució dels ODS, concretament l'ODS 4 en vinculació amb l'ODS 5. Parlem dels equips docents en l'àmbit formal i informal en una varietat ampla d'escenaris. Podem parlar de les escoles formals, però també a través de centres comunitaris, centres de formació tècnica i professionals, programes d'alfabetització, associacions de voluntariats, programes d'esport.

L'ODS 4 com hem vist requereix una d'atenció prioritària en si mateixa i per la consecució de la resta d'ODS. No hem de perdre de vista doncs que és necessari anar acompanyades i acompanyats de les institucions públiques i les famílies per a generar el canvi transformador que volem aconseguir. Si els docents són la peça clau per a garantir l'equitat en l'educació, se'ls ha d'oferir totes les eines disponibles dintre dels sistemes educatius.

L'Agenda 2030 presenta al professorat (en el sentit ampli de la paraula contemplant tant l'educació formal com informal) com una peça clau en el procés de transformació per una ciutadania més justa, equitativa i diversa. La tasca de l'escola com a agent social de canvi i transmissora de valor és clau per les fites de l'ODS 4. Sabem que la seva pràctica és un exercici constant de paciència, persistència i adaptació als canvis permanents de l'alumnat en un món que cada vegada permuta més ràpidament. El compromís dels docents amb l'Agenda 2030 no només passa pel seu propi empoderament sinó també en empoderar a la mateixa infància generant noves oportunitats educatives perquè aquests també puguin ser agents de canvi.

L'informe base per a la formulació de l'ODS 4 de la UNESCO.CAT, aborda la necessitat de treballar amb els equips docents per incrementar la seva autonomia i potencial la seva situació professional i laboral.

Transitar cap a l'EpCG com a model educatiu a les escoles és el camí per a incorporar els valors globals sota els principis de sostenibilitat, igualtat de gènere i drets humans que proclama l'Agenda 2030 i implicar-se activament en els ODS 4 i ODS 5. Treballar en aliança amb altres escoles o centres educatius del territori català o d'altres regions de món ens enriqueix amb nous espais, debats i ampliar la nostra mirada en la realitat existent. Que els docents i l'alumnat comparteixi altres espais socials, culturals i polítics a l'àmbit local, nacional o internacional ens ajuda a prendre consciència de la interdependència social, econòmica i mediambiental i actuar conseqüentment i amb responsabilitat. També es recomana integrar alguns ODS en els fonaments pedagògics del centre i en el funcionament ordinari dins les activitats a l'aula.

Per això és important treballar els ODS tenint en compte la realitat de cada centre i el context de l'alumnat i això ho aconseguirem entrant en contacte amb la comunitat propera, famílies i xarxes locals.

A continuació us proposem un exercici pràctic entre el personal docent per treballar la proposta dels ODS 4 i ODS 5, que engloba l'aplicació de la pràctica interseccional i el treball per eradicar les desigualtats a l'aula.

EXERCICI PRÀCTIC 1: BENVINGUDA A LA DIVERSITAT

Recursos d'ampliació

- CRP (Centre de Recursos Pedagògics): són equips de dinamització i assessorament dels professionals i centres educatius per a la millora i transformació educativa.
- La XTEC - Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya: disposa de recursos en l'àmbit dels ODS. Trobareu una proposta d'activitats per a cada un d'ells. També disposa d'un recull de les jornades anuals de competències que s'han anat celebrant en els últims anys.
- La corporació catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA): disposa d'un apartat on a partir de vídeos, recursos visuals i altres suports. En el següent enllaç trobareu el vídeo referent a l'ODS 4 i l'ODS 5, però us convidem a descobrir la resta de continguts i compartir-los als vostres espais.
- Xarxes pel canvi: El Consorci d'Educació de Barcelona ha liderat des de 2017 el programa Xarxes per al Canvi que busca contribuir a l'impuls de la transformació educativa de la ciutat, on el sistema educatiu sigui equitatiu i de qualitat.

Iniciatives per promoure accions participatives que involucrin a la comunitat educativa i l'entorn

Com hem estat veient, és amb la implicació conjunta de la comunitat educativa, el seu entorn i les institucions com a titulars de responsabilitat que es podrà aconseguir un canvi real transformador i sostenible en el temps.

Tant en l'àmbit internacional, regional com a la nostra comunitat autònoma, s'estan duent a terme diferents iniciatives que donen impuls a l'Agenda 2030 i creen nous espais i xarxes per una comunitat educativa més diversa i plural. És important familiaritzar-se per ampliar mirades per a veure de quina manera ens hi podem vincular amb major o menor mesura. Aquest és només un petit tast, però ben segur que cadascuna de les persones participant d'aquest curs pot aportar d'altres des dels seus contextos i realitats. Us convidem a investigar quines xarxes existeixen en la teva comunitat i sobretot donar-les a conèixer a l'alumnat perquè pugui elles i ells també sumar-s'hi.

Campanya mundial per l'Educació

El 2000 neix la Campanya Mundial per l'educació (a partir d'ara CME)(1). Es tracta d'una coalició internacional formada per ONG, sindicats de l'àmbit educatiu, diferents moviments socials i escoles que es mobilitzen per promoure i reivindicar el dret a l'educació. La CME té presència a 125 països i té l'objectiu d'exigir el ple compliment dels compromisos internacionals assumits pels governs per garantir l'educació de qualitat per a totes les persones. El compromís que busca la campanya és sensibilitzar i mobilitzar a la ciutadania com a portaveus i activistes dels drets a l'educació i reclamar als actors responsables de garantir els drets humans. A l'Estat espanyol, la col·lació de la campanya està integrada per Ayuda en Acción, Educo, Entreculturas i Plan Internacional.

La CME celebra anualment la Setmana d'acció Mundial per l'Educació (SAME)(2) per reivindicar tot el que proclama la CME. Aquest 2023 es va celebrar Del 24 al 29 de abril del 2023

(1) Trobareu tota la informació al següent enllaç: <https://cme-espana.org/>

(2) Trobareu tota la informació al següent enllaç: <https://same2023.cme-espana.org/>

Un dels recursos més interessants que disposa la campanya és la guia **“unete al viaje”**(1) que ofereix de manera interactiva eines per a joves d'entre 14 i 21 anys que volen ser activistes per l'educació.

El 2023 neix el projecte **“Campanya Mundial per l'Educació a Catalunya: una crida pel dret a l'educació”**(2) arriba al territori català gràcies al finançament de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD), que possibilita la implementació al territori de les diferents activitats relacionades amb la CME a l'esfera estatal. En aquesta ocasió les organitzacions Ajuda en Acció, Entrecultures i Educo són les entitats que lideren la campanya a Catalunya.

La proposta didàctica **#SAMEaRitmodelgualdad**(3) creada per la CME és un altre recurs interessant per a treballar amb l'alumnat materials que busquen sensibilitzar i concientitzar la comunitat educativa.

Coalició Mundial per l'Educació de la UNESCO

La COVID-19 va provocar el tancament de les escoles a tot el món provocant un retrocés educatiu per a molts infants i jovent. Segons les dades de l'informe de l'ODS de 2020 (UNSTATS, 2018), més de 1.500 milions d'estudiants van quedar afectats (90% del total mundial).

La UNESCO va crear el 2020 la Coalició Mundial per l'Educació(4) que buscava mitigar els efectes de les interrupcions de les classes. La coalició Mundial para l'Educació de la UNESCO, és una plataforma de col·laboració i intercanvi per protegir el dret a l'educació. L'espai reuneix a 175 membres de Nacions Unides, la societat civil, el món acadèmic i sector privat per treballar en tres temàtiques: connectivitat, docents i igualtat de gènere.

(1) Trobareu més informació en el següent enllaç: <https://cme-espana.org/que-puedes-hacer-tu/>

(2) Campanya Mundial per l'Educació. Trobareu més informació en el següent enllaç: <https://cme-espana.org/cataluna/>

(3) Trobareu més informació en el següent enllaç: <https://same2023.cme-espana.org/>

(4) UNESCO. Coalición Mundial para la Educación de la UNESCO. Trobareu més informació en el següent enllaç: <https://www.unesco.org/es/global-education-coalition>

Actualment, la Coalició compta amb 4 programes a gran escala:

- **Acadèmia Mundial de competències:** Augmentar els esforços per ajudar a 10 milions de joves a adquirir competències per l'ocupabilitat i la resiliència d'aquí a 2029.
- **Casa Mundial de l'aprenentatge:** permet que un milió d'estudiants accedeixin a una formació complementària gratuïta i en qualsevol moment i lloc.
- **Campus Mundial de Docents:** ampliació dels cursos més enllà del digital per incloure 39 cursos i assolir l'objectiu d'arribar a un milió de persones.
- **Gènere:** ajudar a 5 milions de nenes a exercir el seu dret a l'educació en 20 països que presenten les majors desigualtats de gènere en matèria d'educació.

Moviment per l'Educació Transformadora i la Ciutadania Global

Es tracta d'una iniciativa desenvolupada per les organitzacions Alboan, Entreculturas, InteRed i Oxfam Intermón que juntament amb centres educatius i professorat impulsen processos de diàleg i intercanvi d'experiències per a la reflexió i l'aprenentatge comú. Els drets humans, la igualtat de gènere, la interculturalitat, la sostenibilitat mediambiental. L'enfortiment de les comunitats educatives es fa des de les aules i fora d'elles. L'ODS 4, en especial la meta 4.7, són les seves línies d'acció, per això és que també formen part del Moviment 4.7 que veurem a continuació.

Campanya Llatinoamericana pel Dret a L'Educació

La Campanya Llatinoamericana pel Dret a L'Educació – CLADE(1), és una xarxa plural d'organitzacions de la societat civil amb presència a 18 països d'Amèrica Llatina i el Carib, que té l'objectiu d'impulsar accions de mobilització social i incidència política per defensar el Dret Humà a l'Educació Transformadora, pública, gratuïta i laica.

Projecte Cap a una tribú global

Durant el curs 2022-2023, l'Ajuntament de Barcelona va atorgar el projecte "**cap a una tribú global**"(2) el Premi a la millor contribució als ODS realitzada a un centre educatiu de secundària dintre dels Premis Agenda 2030. El projecte es va desenvolupar al curs de 3r d'ESO dintre de la matèria d'Educació en Valors Cívics i Ètics. Es van treballar temàtiques com el medi ambient, el consum i els moviments migratoris.

(1) Pàgina web disponible a: <https://redclade.org/>

(2) Pàgina web disponible a: <https://sites.google.com/xtec.cat/tribuglobal-civ3/inici>

L'Agenda Llatinoamericana Mundial

L'Agenda Llatinoamericana Mundial és una iniciativa que té l'objectiu de ser una eina educativa i servir com a font d'informació per a prendre consciències de les grans problemàtiques existents principalment a Llatinoamèrica. Des del 1992 que va començar la iniciativa, ja són 23 edicions que s'han dut a terme l'edició d'aquest material. L'última edició "Resiliència Comunitària". També es compta amb una comissió que dinamitza la Campanya de l'Agenda a Catalunya.

Movimiento 4.7

Tal com es presenta a la seva pàgina web, el Moviment 4.7(1) és un espai de trobada i construcció col·lectiva entre ONG, moviments ciutadans, xarxes, sindicats i plataformes entre altres espais. El moviment busca impulsar la incorporació de l'EpCG en l'àmbit estatal, autonòmic i local.

Preguntes per a la reflexió...

Coneixes altres campanyes, iniciatives que impliquin a la ciutadania en la construcció d'aquesta educació global?

Quina dificultat ens podem trobar a l'hora d'implicar a les famílies o altres entitats en la construcció d'aquesta ciutadania global que busca transformar?

Recursos d'ampliació

- Guía de formación de activistas juveniles por el derecho humano a la educación (CAST): Aquesta Guia presenta una eina de formació d'activistes juvenils pel dret a l'educació als centres d'ensenyament gallecs sobre la base dels diferents marcs de referència com la competència global (PISA), la ciutadania activa (Consell d'Europa), l'educació per al desenvolupament sostenible (Nacions Unides) i la ciutadania global (UNESCO).

(1) Trobareu més informació en el següent enllaç: <https://cme-espana.org/cataluna/>

- Materials didàctics CME: que busquen sensibilitzar i consciència a la comunitat sobre la importància del Dret a l'Educació. Els continguts estan adaptats per a cursos que van des d'infantil, primària, ESO i edat adulta.
- Niñas, jóvenes y mujeres del mundo (CAST): Dossier que conté exemples de dones referents a nivell mundial des de Malala Yousafzai fins a Clara Campoamor.
- Biblioteca de recursos: la CME també disposa d'una extensa biblioteca de recursos entre documents, infografies, informes i posicionaments.

Campanya Llatinoamericana pel Dret a L'Educació

- Espai de formació (CAST): que ofereix la seva pàgina web per poder ampliar els recursos amb coneixement i experiències de xarxes i organitzacions del sud global. Disposeu de materials d'aprenentatge sobre temes relacionats amb la lluita del dret humà a l'educació a Llatinoamèrica i el carib.

Movimiento 4.7

- Informe EtCG (CAST): És una bona eina per continuar apropant-nos a l'EpCG i els reptes que giren al voltant d'aquest model.

Bibliografia

AYUDA EN ACCIÓN. (2020). *Estrategia de educación para la ciudadanía global 2030*. Disponible a: https://ayudaenaccion.org/uploads/2021/09/2021-08-13-Marketing-Estrategia-de-EpCG-Manuel_v1.pdf

Campanya Mundial per l'Educació (CME): Disponible a: <https://cme-espana.org/que-puedes-hacer-tu/>

CANARIAS, E., ALTAMIRA, F. (2022). *Diagnóstico participativo para la identificación de nuevas líneas de trabajo de EpCG*. Disponible a: <https://cooperaciovalenciana.gva.es/documents/164015995/175606808/Propuesta+Transitant.pdf/d23956db-1583-4f50-8e84-152c2e3fb202>

Ley Orgánica 3/2020, de 29 de diciembre, por la que se modifica la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. Disponible a: <https://www.boe.es/eli/es/lo/2020/12/29/3/con>

MESA, M. (2014). Precedentes y evolución de la educación para el desarrollo: un modelo de cinco generaciones. Disponible a: https://sinergiased.org/wp-content/uploads/2014/11/03_manuela_mesa.pdf

UNESCO. (2015). *Repensar l'educació: vers un bé comú mundial?*. Disponible a: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000244219>

UNSTATS. (2018). Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all. Disponible a: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2020/goal-04/>